

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/88/2020
Identifikačné číslo spisu:	1112229400
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1112229400.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L.. I.. T. P., bytom v C., C. X, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o zaplatenie odškodného 18.569,90 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9C/165/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. júna 2018 sp. zn. 5Co/113/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. júna 2018 sp. zn. 5Co/113/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 9C/165/2012-110 z 3. novembra 2016 žalobu zamietol. Žalovanej nepriznal náhradu trov konania.
2. Žalobca sa v spore domáhal zaplatenia odškodného podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 514/2003 Z. z.“) v celkovej výške 18.569,90 eura s príslušenstvom z titulu náhrady morálnej ujmy vo výške 1.713,98 eura za každý rok prieťahov a psychického strádania t. j. v celkovej sume 8.569,90 eura, náhrady neprípustnej diskriminácie za každý rok diskriminácie vo výške 5.000,- eur a náhrady „ohrozenia práva na česť a dôstojnosť“ vo výške 5.000,- eur. Žalobný návrh odôvodnil tým, že Krajský súd v Bratislave sa dopustil nesprávneho úradného postupu v konaní vedenom pod sp. zn. E 155012904 spočívajúceho v prieťahov od 15. marca 2007 do 20. júla 2012, kedy svojím nekonaním udržiaval stav nezákonnej exekúcie voči žalobcovi na podklade neúčinného exekučného titulu (uznesenia Okresného súdu Bratislava V zo 4. júla 2002 sp. zn. 11C287/1997), keďže vymáhaný súdny poplatok žalobca uhradil 10. júna 2005.
3. Súd prvej inštancie právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 3 ods.1, § 9 ods. 2, §17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a vecne tým, že žalobe na náhradu škody z titulu náhrady nemajetkovej ujmy nie je možné vyhovieť, nakoľko žalobca nepreukázal kumulatívne splnenie zákonom požadovaných podmienok pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a to okrem existencie niektorého zo zásahov (§ 3 ods. 1) a vzniku škody, je potrebné preukázať aj príčinnú súvislosť medzi týmito zložkami. Podľa ustálenej súdnej praxe príčinná súvislosť, ako ďalší predpoklad

vzniku zodpovednosti za škodu, je priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušený, nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Priama príčinná súvislosť medzi namietaným nesprávnym úradným postupom a nemajetkovou ujmom žalobca nepreukázal. Uplatneniu základného práva účastníka na súdnu ochranu zodpovedá jeho povinnosť splniť podmienky zákonom ustanoveného postupu uplatnenia nároku na všeobecnom súde. Okrem povinnosti tvrdenia má žalobca aj dôkaznú povinnosť, ktorej cieľom je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na účastníkovi konania. Podmienky vzniku zodpovednosti za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia, čo i len jednej z nich, nie je daná táto zodpovednosť.

4. Následne konštatoval, že žalobca za nesprávny úradný postup považoval postup Krajského súdu v Bratislave, pričom zaň označil prieťahy v konaní vedenom pod sp. zn. E155012904, ktoré trvali viac ako 5 rokov a boli následkom vymáhania zaplateného súdneho poplatku vo výške 42.000,- Sk, kedy Krajský súd v Bratislave svojím nekonaním udržiaval stav nezákonnej exekúcie voči žalobcovi na podklade neúčinného exekučného titulu. Vo vzťahu k jeho tvrdeniu súd prvej inštancie skúmal, či Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. E 155012904 porušil niektoré z pravidiel ustanovených právnymi normami. Poukázal na skutočnosť, že z obsahu spisu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. E 155012904 vyplynulo, že k vymáhaniu súdneho poplatku za odvolanie došlo z dôvodu, že žalobca súdny poplatok v stanovenej lehote nezaplatil, preto následne Okresný súd Bratislava V postúpil 14. októbra 2004 predmetnú súdnu pohľadávku voči žalobcovi na vymáhanie Justičnej pokladnici, ktorej funkciu v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok vykonáva Krajský súd v Bratislave. V nadväznosti na uvedené skutočnosti uzavrel, že Krajský súd v Bratislave sa nedopustil nesprávneho úradného postupu v podobe prieťahov, ale naopak postupoval pri vymáhaní súdnej pohľadávky voči žalobcovi efektívne a ústavne i zákonne konformným spôsobom, keď bezodkladne po obdržaní žiadosti o vyradenie pohľadávky evidovanej voči žalobcovi z účtovnej evidencie spolu so záznamom o zložení sumy zodpovedajúcej jej výške, zastavil výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy. Dodal, že v rámci výkonu rozhodnutia zrážkami zo mzdy nebola žalobcovi zrazená žiadna suma, a to napriek viacerým urgenciám doručeným zamestnávateľovi povinného t. j. žalobcu - spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., ktorá konala v rozpore s ustanovením § 282 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov). Samotný žalobca mohol kedykoľvek v priebehu vymáhania súdnej pohľadávky zo strany Krajského súdu v Bratislave doložiť doklad o zaplatení vymáhanej sumy, resp. oznámiť Krajskému súdu v Bratislave skutočnosť, že došlo k úhrade vymáhanej súdnej pohľadávky a to obzvlášť v situácii, kedy uznesenie o nariadení zrážok zo mzdy povinného (žalobcu) u platiteľa mzdy t. j. spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o. bolo platiteľovi mzdy doručené ešte 19. apríla 2007, pričom žalobca ako jediný konateľ predmetnej spoločnosti preberal zásielky súdu určené pre túto spoločnosť. V kontexte uvedeného považoval súd prvej inštancie za nepochybné, že žalobca mal od samotného začiatku vedomosť o začatí konania sp. zn. E155012904, ale napriek tomu prinajmenšom zo špekulatívnych dôvodov nezabránil vymáhaniu ním uhradenej súdnej pohľadávky, hoci už na začiatku konania vedeného pod sp. zn. E 155012904, mal k dispozícii účinné prostriedky, ktorými sa mohol domáhať nápravy nežiadúceho stavu a odstránenia údajných prieťahov v konaní. Napokon súd prvej inštancie vo vzťahu k preukázaniu vzniku škody a jej výšky uviedol, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, nakoľko v priebehu konania nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy v požadovanej výške 18.569,90 eura s príslušenstvom, pričom jej výšku určil výlučne voľnou úvahou bez aplikácie relevantných a preskúmateľných kritérií, ktoré by aspoň hypoteticky odôvodňovali požadovanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Dodal, že hoci výška zadosťučinenia v peniazoch je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľným, vymykajúcim sa akejkolvek kontrole. Základným kritériom pre určenie vhodnej formy satisfakcie je podmienka, že sa musí jednať o zadosťučinenie primerané, teda také, ktoré poskytne poškodenej osobe vhodnú a účinnú nápravu. Na prvom mieste prichádza do úvahy poskytnutie zadosťučinenia formou konštatovania porušenia práva ako jednej z foriem morálnej

satisfakcie. Len v prípade, ak konštatovanie porušenia práva by nepredstavovalo samo o sebe postačujúcu a zároveň účinnú náhradu za vzniknutú nemajetkovú ujmu, prichádza do úvahy preskúmanie, či nie je možné nemajetkovú ujmu nahradiť inak napr. formou ospravedlnenia a pod. Až v prípade, ak by pri posudzovaní konkrétneho nároku súd zvážil možnosť, či vzhľadom na závažnosť ujmy spôsobenej poškodenému nepredstavuje použitie iných satisfakčných prostriedkov dostatočnú kompenzáciu následkov tohto zásahu, zohľadní následne pri ustálení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch konkrétne skutočnosti posudzovaného prípadu. Žalobca v prejednávanej veci ani neoznačil a už vôbec nepreukázal, že v prípade existencie ním tvrdeného základu nároku by vznikli následky takej intenzity, ktoré by zakladali jeho právo na priznanie požadovanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Zadosťučinenie v peniazoch má byť prostriedkom spravodlivej nápravy a nemá predstavovať prostriedok slúžiaci na obohatenie sa. Z týchto dôvodov teda súd prvej inštancie dospel k záveru, že v danej veci nie sú naplnené zákonom požadované podmienky pre zodpovednosť štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., preto žalobu ako neopodstatnenú v celom rozsahu zamietol.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

5. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania žalobcu rozsudkom z 19. júna 2018 sp. zn. 5Co/113/2018 potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

6. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v napadnutom rozsudku, ako aj sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie. K uplatneným odvolacím dôvodom uviedol, že súd prvej inštancie vo veci samej riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 185 CSP) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 191 CSP) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite, jasne a výstižne odôvodnil (§ 220 ods. 1 a 2 CSP), preto odvolanie žalobcu vyhodnotil ako neopodstatnené. Napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení § 255 ods. 1 CSP. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. e/ a písm. f/ CSP. Namietal, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (§ 420 písm. e/ CSP) a súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Nesprávny procesný postup mal spočívať v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ako aj vo svojvoľnom postupe súdu z dôvodu, že odvolací súd neskúmал, či procesným postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Namietal, že v priebehu konania nebol riadne poučený súdom prvej inštancie o jeho procesných právach a povinnostiach (právo vyjadriť sa v primeranej lehote k vyjadreniu protistrany, právo strany navrhnúť v primeranej lehote ďalšie dôkazy na podporu svojich tvrdení za účelom dosiahnutia úspechu v spore), čím došlo podľa jeho názoru k porušeniu princípu rovnosti sporových strán. V tomto kontexte ďalej uviedol, že v dôsledku porušenia jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote a porušenie jeho práva na rozhodnutie veci bez zbytočných prietáhov (čo konštatoval v danej veci Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom zo 4. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 229/2016), súd prvej inštancie zmaril vykonanie dôkazov - nevypočul v konaní svedkov (I. P. E., J. D.), čím žalobcovi svedeckými výpoveďami nedal možnosť preukázať dôvodnosť ním uplatneného nároku, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie veci. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. e) CSP tvrdil, že odvolací súd nekonal riadne, keď rozhodoval o námietke zaujatosti (č. k. 5NcC/48/2016-86 z 19. júla 2016), lebo nerozhodol o všetkých sudcoch Okresného súdu Bratislava I. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie 7. novembra 2016. Do uplynutia lehoty na podanie dovolania a do rozhodnutia o podanom dovolaní, súd prvej inštancie nebol oprávnený konať a rozhodovať o uplatnenom nároku. V nadväznosti na uvedené zastával názor, že ak súd prvej inštancie uskutočnil pojednávanie 3. novembra 2016 a vo veci samej rozhodol, konal svojvoľne a nezákonne. Napadnuté rozhodnutie, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie nepovažoval za riadne, presvedčivo a racionálne odôvodnené, lebo súdy sa dôsledne a

ústavne konformne nevysporiadali s jeho kompenzačnou žalobou a aj tým mu odňali možnosť riadne konať o uplatnenom nároku. Napokon namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že mu elektronicky neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia, i napriek tomu, že mailovú adresu opakovane v jednotlivých podaniach uvádzal. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

8. Žalovaná dovolací návrh nepredložila.

9. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

14. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

15. Podstata dovolacej argumentácie v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. e) CSP spočívala v namietaní procesného postupu súdu prvej inštancie, ktorý vo veci konal a rozhodol bez toho, aby bolo rozhodnuté o podanom dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 5NcC/48/2016-86 z 19. júla 2016 o nevyhlásení zákonnej sudkyne T. F. W. z prejednávania a rozhodovania v danej veci. V tejto súvislosti dovolateľ okrem jeho nesúhlasu s posúdením vznesenej námietky zaujatosti nadriadeným súdom namietal, že o nezákonnosti všetkých sudcov Okresného Bratislava I nebolo rozhodnuté.

16. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 212/2011).

17. Zo stabilnej judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne

pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06).

18. Podľa § 55 CSP ak strana namieta zaujatosť aj ďalších sudcov toho istého súdu, k námietke zaujatosti sa vyjadria títo sudcovia, iba ak o to požiada nadriadený súd rozhodujúci o námietke zaujatosti. Nadriadený súd rozhoduje o vylúčení ďalších sudcov iba v tom prípade, ak zároveň rozhodne o vylúčení toho sudcu, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť.

19. V danom prípade nadriadený súd uznesením č. k. 5NcC/48/2016-86 z 19. júla 2016 s právoplatnosťou od 12. septembra 2016 rozhodol o nevyhlúčení zákonnej sudkyne T.. F. W. z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci, pričom v bode 12 odôvodnenia rozhodnutia vysvetlil, z akých dôvodov neskúmal, či sú splnené predpoklady na vylúčení ďalších sudcov Okresného súdu Bratislava I a to najmä z dôvodu, že žalobca neosvedčil vo vznesenej námietke zaujatosti voči zákonnej sudkyňi skutočnosti podľa § 49 CSP. Z citovaného ustanovenia § 55 CSP vyplýva zákonný postup, podľa ktorého sa k námietke zaujatosti vyjadria títo sudcovia, iba ak o to požiada nadriadený súd rozhodujúci o námietke zaujatosti. Z uvedeného teda vyplýva, že pokiaľ nadriadený súd nerozhodol o vylúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania vo veci, nebola splnená podmienka vyplývajúca z druhej vety § 55 CSP. Dovolateľ preto neopodstatnene namietal nerozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti v celom rozsahu.

20. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

21. K namietanému nesprávne procesnému postupu súdu prvej inštancie, ktorý po rozhodnutí o nevyhlúčení zákonnej sudkyne vo veci konal a rozhodol, dovolací súd uvádza, že rozhodnutie o nevyhlúčení sudcu v zmysle 54 CSP je teda rozhodnutie konečné a je vynesené mimo rámca inštančného postupu, v ktorom krajský súd nekoná ani ako súd prvého stupňa, ani ako odvolací súd. Konanie o námietke zaujatosti je jednoinštančné a svojou povahou je skôr konaním prieskumným (III. ÚS 824/2016). Proti takému rozhodnutiu zákon nepripúšťa žiadny opravný prostriedok a neexistuje ani žiadny funkčne príslušný súd, ktorý by mohol o takomto opravnom prostriedku rozhodnúť (5Cdo/5/2010). Dovolanie proti nemu je preto vylúčené a Civilný sporový poriadok ani neupravuje funkčnú príslušnosť najvyššieho súdu na jeho prejednanie.

22. Napokon o podanom dovolaní žalobcu proti uzneseniu nadriadeného súdu v danej veci rozhodol dovolací súd uznesením z 31. júla 2017 sp. zn. 6Cdo/117/2017 tak, že odmietol dovolanie ako neprípustné s odôvodením, že proti uzneseniu krajského súdu ako súdu nadriadeného (§ 54 ods. 2 CSP) a nie ako odvolacieho súdu je dovolanie vylúčené (§ 419 CSP a contrario). Z tohto dôvodu prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. e) CSP nie je daná.

23. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal porušenie jeho procesných práv týkajúcich jeho práva na procesné poučenie súdom o možnosti vyjadriť sa k doručenému vyjadreniu k žalobe žalovanou, ako aj z dôvodu neupovedomenia o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia na jeho mailovú adresu odvolacím súdom. Zároveň argumentoval tým, že súdy nižších inštancií sa dôsledne a ústavne konformne nevysporiadali s tým, že dovolateľ podal kompenzačnú žalobu a aj podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovoru“), teda vec nesprávne právne posúdili a tým odňali mu možnosť konať riadne o uplatnenom nároku v súlade s článkom 46 ods. 1 a 3 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov (ďalej len „Ústava“) a článku 36 ods. 1 a 3 Listiny základných práv a slobôd prijatej ústavným zákonom č. 23/1991 Zb. Rozhodnutia súdov nižších inštancií nie sú riadne, presvedčivo a racionálne odôvodnené, sú v rozpore s požiadavkou konzistentného odôvodnenia rozhodnutia podľa rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva.

24. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

25. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019). Pri posudzovaní namietaného nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

26. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

27. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

28. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

29. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na

každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

30. K namietanému nedostatočnému a nedôslednému vysporiadaniu sa s uplatneným žalobným návrhom, ako aj odvolacími námietkami odvolacím súdom, dovolací súd uvádza, že odôvodnenie uvedené v bodoch 37 a 38 nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu vyplývajúce z ustanovení § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP, lebo jeho záver „že sa plne stotožnil s rozhodnutím a záverom súdu prvej inštancie“, nezodpovedá povinnosti odvolacieho súdu vyplývajúcej mu z § 387 ods. 3 CSP. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy, resp. článkom 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 243/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

31. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie je tou časťou rozsudku, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, keď v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezahodnotil (Zo súdnej praxe č. 37/2010).

32. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia prijala občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu stanovisko z 3. decembra 2015, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“, čo je použiteľné aj po zmene procesného poriadku s účinnosťou od 1. júla 2016. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08). Náležité neodôvodnenie, prečo odvolací súd bez vysvetlenia svojich právnych úvah týkajúcich sa relevantných argumentov dovolateľa, možno

považovať za dôvodné z hľadiska druhej právnej vety zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu prijatého pod R 2/2016.

33. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd považoval namietanú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP za opodstatnenú, preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

34. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

35. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o odvolaní žalobcu, písomné rozhodnutie vo veci samej vyhotoviť v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z ustanoveniami § 393 ods. 2 CSP. Vysloveným právnym názorom uvedeným v tomto uznesení je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

36. O trovách dovolacieho konania a o trovách pôvodného rozhodne odvolací súd v súlade s ustanovením § 453 ods. 3 CSP.

37. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok